

**LENKŲ TAUTINĖS MAŽUMOS GIMTOSIOS KALBOS IR LITERATŪROS
BRANDOS EGZAMINO KANDIDATŲ DARBŲ
VERTINIMO INSTRUKCIJA**

TESTO DALIES VERTINIMAS (30 taškų)

Užd. Nr.	Teisingi atsakymai	Aprašas	Taškai
01.	B	1 taškas skiriamas už teisingą atsakymą. <i>Pastaba. Jeigu pažymėtas daugiau negu 1 atsakymas, užduotis vertinama 0 taškų.</i>	1
02.	1 – E 2 – C 3 – F 4 – B	2 taškai skiriami už 4 teisingus atsakymus. 1 taškas skiriamas už 2–3 teisingus atsakymus. 0 taškų skiriama už 0–1 teisingą atsakymą.	2
03.	1 – B 2 – A 3 – C 4 – B	2 taškai skiriami už 4 teisingus atsakymus. 1 taškas skiriamas už 2–3 teisingus atsakymus. 0 taškų skiriama už 0–1 teisingą atsakymą.	2
04.	1 – D 2 – E, F 3 – B, C	2 taškai skiriami už 5 teisingus atsakymus. 1 taškas skiriamas už 3–4 teisingus atsakymus. 0 taškų skiriama už 0–2 teisingus atsakymus.	2
05.	1. <i>tragiczne i komiczne losy bohaterów scenicznych;</i> 2. np.: <i>uroda i talent wykonawców; ich brawurowe sceny lub monologi; ich olśniewające blazenady;</i> 3. np.: <i>gra światel; tajemniczy półmrok; oślepiający blask; zagadka kulis;</i> 4. np.: <i>owacja widowni; ukłony artystów.</i>	2 taškai skiriami už 4 tinkamas citatas. 1 taškas skiriamas už 2–3 tinkamas citatas. 0 taškų skiriama už 0–1 tinkamą citatą.	2
06.	Pvz.: Ambitny ... podjął się bardzo trudnego dla ucznia zadania / postanowił wypróbować siebie w roli aktora i reżysera; Zaradny ... samodzielnie założył szkolny zespół teatralny / próbował w różny sposób pokonywać napotykaną trudność;	Skiriama po 1 tašką už kiekvieną logišką ir pagrįstą atsakymą (tinkamo būdvardžio ir pagrindimo pateikimą). <i>Pastaba. Jeigu dėl daugybės klaidų tekstas nesuprantamas, užduotis vertinama 0 taškų.</i>	2
07.	1 – <i>nie była usłana różami; jeżyła się od trudności;</i> 2 – <i>wydać czarodziejski owoc;</i> 3 – <i>źródłem ośmieszenia;</i> 4 – <i>trzymać się na wodzy.</i>	2 taškai skiriami už 4 tinkamus žodžius junginius. 1 taškas skiriamas už 2–3 tinkamus žodžius junginius. 0 taškų skiriama už 0–1 tinkamą žodžių junginį.	2

Užd. Nr.	Teisingi atsakymai	Aprašas	Taškai
08.	C	1 taškas skiriamas už teisingą atsakymą. <i>Pastaba. Jeigu pažymėtas daugiau negu 1 atsakymas, užduotis vertinama 0 taškų.</i>	1
09.	Pvz.: Nie mieli dekoracjami i innych niezbednych rekwizytow. Uczestnicy przedsiwzięcia nie posiadali zdolności aktorskich. Uczniowie stopniowo tracili motywację.	Skiriama po 1 tašką už kiekvieną savarankiškai suformuluotą logišką atsakymą. <i>Pastabos. Jeigu kandidatas cituoja arba dėl daugybės klaidų tekstas nesuprantamas, užduotis vertinama 0 taškų.</i>	2
10.	1. Determinacija – np. przekonywał kolegów, że warto się starać. 2. Zniechęcenie – np. nie wierzyli, że uda im się przygotować spektakl; uważali, że tracą dużo czasu i nic nie osiągną; obawiali się, że się ośmieszą.	Skiriama po 1 tašką už kiekvieną teisingą atsakymą (atitinkamos nuostatos pavadinimo pasirinkimą ir logišką pagrindimą). <i>Pastaba. Jeigu dėl daugybės klaidų tekstas nesuprantamas, užduotis vertinama 0 taškų.</i>	2
11.	1 – np. praca wykonana niefachowo; 2 – pvz.: ujemne; ujemnie wartościujące; negatywne.	1 taškas skiriamas už pilną (1 ir 2 punktų) teisingą atsakymą.	1
12.	Pvz.: Aby realistycznie przedstawić postacie i wydarzenia. / Aby ukazać stan emocjonalny bohaterów.	1 taškas skiriamas už logišką atsakymą.	1
13.	Pvz.: Ponieważ spektakl składał się z fragmentów różnych znanych dramatów, w których porusza się bardzo istotne dla ludzi problemy. / Na scenie odgrywano monologi i dialogi z różnych dramatów, w których poruszano problemy egzystencjalne.	Skiriama po 1 tašką už taiklią ir logišką kiekvieno iš dviejų nurodytų aspektų – spektaklio formos ir turinio – interpretaciją. <i>Pastaba. Jeigu dėl daugybės klaidų tekstas nesuprantamas, užduotis vertinama 0 taškų.</i>	2
14.	B, E	Skiriama po 1 tašką už kiekvieną teisingą atsakymą. <i>Pastaba. Jeigu pažymėti daugiau negu 2 atsakymai, užduotis vertinama 0 taškų.</i>	2
15.	C	1 taškas skiriamas už teisingą atsakymą. <i>Pastaba. Jeigu pažymėtas daugiau negu 1 atsakymas, užduotis vertinama 0 taškų.</i>	1
16.	1 – indywidualizm, osamotnienie; 2 – wrogie otoczenie, zagrożenie; 3 – zabójstwo, krwawa zbrodnia.	2 taškai skiriami už 5–6 teisingus atsakymus. 1 taškas skiriamas už 3–4 teisingus atsakymus. 0 taškų skiriama už 0–2 teisingus atsakymus.	2

Užd. Nr.	Teisingi atsakymai	Aprašas	Taškai
17.	Pvz.: W centrum plakatu znajduje się biały ptak, otoczony ze wszystkich stron przez czarne ptaki. Biały ptak symbolizuje głównego bohatera – Hamleta, który czuje się osamotniony we wrogim otoczeniu. Czarne ptaki symbolizują wrogi tłum, który stanowi zagrożenie. Czerwone dzioby niektórych ptaków świadczą o dokonanych krwawych zbrodniach.	2 taškai skiriami už turinį: po 1 tašką už taiklią ir logišką kiekvieno iš dviejų nurodytų aspektų – kompozicijos ir spalvos – interpretaciją. 1 taškas skiriamas už teksto rišlumą ir logiką. <i>Pastaba. Jeigu dėl daugybės klaidų tekstas nesuprantamas, užduotis vertinama 0 taškų.</i>	3
Taškų suma			30

RAŠTO DARBO DALIES VERTINIMO INSTRUKCIJA (30 taškų)

1. TURINIO VERTINIMAS

1.1. SAMPROTAVIMO RAŠINIO TURINIO VERTINIMAS (14 taškų)

Vertinimo kriterijai	Vertinimo kriterijų aprašas	Taškai
1.1.1. TEMA	Tinkamas temos supratimas ir išsamus jos plėtojimas. Išsamus ir kryptingas visų temos reikšminių žodžių (ar esminių aspektų) ir jų tarpusavio sąsajų aptarimas.	3
	Tema suprasta, bet nepakankamai išplėtota. Neišsamus ar nenuoseklus temos reikšminių žodžių (ar esminių aspektų) ir jų tarpusavio sąsajų aptarimas.	2
	Tema suprasta tik iš dalies, esama nukrypimų (išplėtota per siaurai ar per plačiai). Neišsamus temos reikšminių žodžių (ar esminių aspektų) aptarimas.	1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0
1.1.2. PAGRINDINĖ MINTIS IR SAMPROTAVIMO LOGIKA	Aiškiai suformuluota pagrindinė mintis ar tezė. Kryptinga įžanga ir pagrįsta pabaiga (samprotavimo išvados ar dalinių išvadų apibendrinimas). Gali būti vienas trūkumas įžangoje arba pabaigoje. Aiškus ir logiškas pagrindinės minties ar tezės pagrindimas tinkamais ir įtaigiais argumentais (teiginiais). Visi argumentai (teiginiai) yra išsamiai paaiškinti ir pagrįsti pavyzdžiais, kurių reikalaujama rašto darbo užduotyje. Samprotaujant tinkamas įvairių mąstymo operacijų (pvz., analizės, palyginimo, apibendrinimo ir išvadų) derinimas.	5–4
	Pagrindinė mintis ar tezė pakankamai aiški. Įžanga iš dalies kryptinga, nurodanti samprotavimo eigą rašto darbe. Pabaigoje pateikiamas dalinių išvadų ar samprotavimo apibendrinimas, tačiau yra neesminių trūkumų. Logiškas pagrindinės minties ar tezės pagrindimas tinkamais argumentais (teiginiais), tačiau ne visada svariais. Argumentai (teiginiai) yra paaiškinti ir pagrįsti pavyzdžiais, kurių reikalaujama rašto darbo užduotyje. Samprotaujama, bet taikomos mąstymo operacijos (pvz., analizė, palyginimas, apibendrinimas ir išvados) ne visada tinkamai suderintos, gali būti 1–2 minties šuoliai.	3–2

	Pagrindinė mintis ar tezė neaiški. Įžanga ar baigiamosios išvados (apibendrinimas) ne visada susietos tarpusavyje. Pagrindimas argumentais (teiginiais) paviršutiniškas, nėra svarių argumentų. Argumentai (teiginiai) iš dalies paaiškinti ir pagrįsti pavyzdžiais, kurių reikalaujama rašto darbo užduotyje. Samprotavimas paviršutiniškas, vyrauja kūrinio turinio atpasakojimas, esama minties šuolių.	1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0
1.1.3. VERTINIMAS	Aiškiai, nuosekliai ir pagrįstai išreikštas požiūris į nagrinėjamą problemą ar jos aspektus.	2
	Išreikštas požiūris į svarstomą problemą ar nagrinėjamą aspektą, tačiau trūksta nuoseklumo, reiškiant savo nuomonę.	1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0
1.1.4. LITERATŪRA IR KONTEKSTAI	Motyvuotai remiamasi įvairiais literatūriniais pavyzdžiais (yra bent vienas iš privalomų kūrinų sąrašo). Tikslingai remiamasi bent dviem tinkamais temai atskleisti kontekstais (pvz., literatūriniu, biografiniu, istoriniu, kultūriniu, socialiniu). Aptariant įvairius reiškinius, tikslingai vartojamos tinkamos literatūrologijos sąvokos. Akivaizdus literatūrinis ir (ar) kultūrinis išprusimas. Gali būti 1 faktinė klaida.	4
	Remiamasi tinkamais literatūriniais pavyzdžiais (yra bent vienas iš privalomų kūrinų sąrašo) ir bent vienu tinkamu temai atskleisti kontekstu (pvz., literatūriniu, biografiniu, istoriniu, kultūriniu, socialiniu). Aptariant įvairius reiškinius, daugeliu atvejų vartojamos tinkamos literatūrologijos sąvokos. Pakankamai geros literatūros ir (ar) kultūros žinios. Gali būti 1–2 faktinės klaidos.	3–2
	Bandoma remtis literatūriniais pavyzdžiais (yra bent vienas iš privalomų kūrinų sąrašo). Paminėtas, bet neapartas nors vienas kontekstas. Fragmentiškai vartojamos tik pagrindinės literatūrologijos sąvokos. Paviršutiniškos literatūros ir kultūros žinios. Gali būti 3 faktinės klaidos.	1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų. Nesiremiama nė vienu kūrinio iš privalomų kūrinų sąrašo.	0

PASTABOS.

1. Jeigu rašto darbas parašytas kita tema, negu yra nurodyta egzamino užduotyje, visas darbas vertinamas 0 taškų.
2. Jeigu rašto darbe minimas tik kūrinio pavadinimas, tačiau trūksta išsamesnio kūrinio nagrinėjimo (pvz., motyvų, herojų, įvykių), tai nelaikoma literatūriniu pavyzdžiu.

1.2. INTERPRETACIJOS TURINIO VERTINIMAS (14 taškų)

Vertinimo kriterijai	Vertinimo kriterijų aprašas	Taškai
1.2.1. TEMATIKA	Tinkamas ir išsamus interpretuojamo kūrinio (arba jo ištraukos) temos, problematikos ir (ar) deklaruojamų vertybių aptarimas. Kūrinio (arba jo ištraukos) pirmaeilių ir antraeilių turinio elementų įvardijimas ir aptarimas.	4
	Tinkamas interpretuojamo kūrinio (arba jo ištraukos) temos, problematikos ar pavienių deklaruojamų vertybių aptarimas. Kūrinio (arba jo ištraukos) esminių turinio elementų įvardijimas ir aptarimas.	3
	Paviršutiniškas interpretuojamo kūrinio (arba jo ištraukos) temos ir problematikos aptarimas. Nepastebėti arba neaptarti kūrinio (arba jo ištraukos) esminiai turinio elementai.	2–1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0
1.2.2. SAMPROTAVIMO LOGIKA	Interpretacijos tezė suformuluota aiškiai ir pagrįstai. Kryptinga įžanga ir pagrįsta pabaiga (samprotavimo išvados ar dalinių išvadų apibendrinimas). Gali būti 1 trūkumas įžangoje arba pabaigoje. Aiškus ir logiškas tezės pagrindimas tinkamais teiginiais. Visi teiginiai yra išsamiai paaiškinti ir pagrįsti pavyzdžiais iš interpretuojamo teksto, laikantis citavimo taisyklių. Samprotaujant tinkamas įvairių mąstymo operacijų (pvz., analizės, palyginimo, apibendrinimo ir išvadų) derinimas.	4
	Interpretacijos tezė suformuluota aiškiai ir pakankamai pagrįstai. Įžanga iš dalies kryptinga, nurodanti samprotavimo eigą rašto darbe. Pabaigoje pateikiamas dalinių išvadų ar samprotavimo apibendrinimas, tačiau yra neesminių trūkumų. Logiškas tezės pagrindimas teiginiais, tačiau ne visi yra svarūs. Teiginiai yra iš esmės paaiškinti ir pagrįsti pavyzdžiais iš interpretuojamo teksto, laikantis citavimo taisyklių. Samprotaujama, bet taikomos mąstymo operacijos (pvz., analizė, palyginimas, apibendrinimas ir išvados) ne visada yra tinkamai suderintos, gali būti 1 minties šuolis.	3
	Interpretacijos tezė suformuluota neaiškiai. Įžanga ar baigiamosios išvados (apibendrinimas) ne visada susietos tarpusavyje. Pagrindimas teiginiais paviršutiniškas ir nepakankamai pagrįstas pavyzdžiais iš interpretuojamo teksto, pasitaiko citavimo trūkumų. Samprotavimas paviršutiniškas, vyrauja teksto turinio atpasakojimas. Gali būti 2–3 minties šuoliai.	2–1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0
1.2.3. VERTINIMAS	Aiškiai, nuosekliai ir pagrįstai išreikštas požiūris į nagrinėjamą problemą ar jos aspektus.	2
	Išreikštas požiūris į svarstomą problemą ar nagrinėjimo aspektą, tačiau trūksta nuoseklumo, reiškiant savo nuomonę.	1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0

1.2.4. LITERATŪRA IR KONTEKSTAI	Išsamus ir argumentuotas teksto poetikos elementų aptarimas ir jų funkcijų paaiškinimas, tikslingai ir tinkamai vartojamos literatūrologijos sąvokos. Tikslingai remiamasi bent dviem tinkamais temai atskleisti kontekstais (pvz., literatūriniu, biografiniu, istoriniu, kultūriniu, socialiniu). Akivaizdus literatūrinis ir (ar) kultūrinis išprusimas. Gali būti 1 faktinė klaida.	4
	Argumentuotas esminių teksto poetikos elementų aptarimas, tačiau kartais nepakankamas jų funkcijų paaiškinimas, daugeliu atvejų tinkamai vartojamos literatūrologijos sąvokos. Tikslingai remiamasi bent vienu tinkamu temai atskleisti kontekstu (pvz., literatūriniu, biografiniu, istoriniu, kultūriniu, socialiniu). Pakankamai geros literatūros ir (ar) kultūros žinios. Gali būti 2 faktinės klaidos.	3
	Ne visų esminių teksto poetikos elementų aptarimas, nepakankamas jų funkcijų paaiškinimas. Paminėtas, bet neaptartas nors vienas kontekstas. Paviršutiniškos literatūros ir kultūros žinios. Gali būti 3 faktinės klaidos.	2
	Tik pavienių esminių ar neesminių teksto poetikos elementų aptarimas be jų funkcijų paaiškinimo. Kontekstų trūkumas. Gali būti 4 faktinės klaidos.	1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0

2. TEKSTO SANDAROS VERTINIMAS (4 taškai)

Vertinimo kriterijai	Vertinimo kriterijų aprašas	Taškai
2.1. TEKSTO STRUKTŪRA	Taisyklingas ir pilnas temos užrašymas. Trinarė teksto struktūra, išlaikanti tinkamas proporcijas tarp įžangos, dėstymo ir pabaigos. Tekstas racionaliai padalytas į pastraipas: įžanga – 1 pastraipa, dėstymas – mažiausiai 2 pastraipos, pabaiga – 1 pastraipa. Gali būti 1 neesminis trūkumas.	2
	Tema perrašyta netiksliai ar nepilnai. Trinarė teksto struktūra. Yra trūkumų dėl įvado, dėstymo ir pabaigos proporcijų ar teksto padalijimo į pastraipas.	1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0
2.2. TEKSTO IR PASTRAIPŲ RIŠLUMAS	Tekstas rišlus. Pastraipoms būdinga vidinė logika, nuoseklumas ir skaidri vidinė struktūra, pastraipos yra susietos tarpusavyje. Bent dvi dėstymo pastraipos yra argumentavimo tipo, sudarytos arba pagal dedukcinį pastraipos modelį (lenk. k. <i>akapit analityczny</i>) t. y. pastraipos tema ar teiginys pateikiamas pastraipos pradžioje, prieš argumentavimą, arba pagal indukcinį pastraipos modelį (lenk. k. <i>akapit syntetyczny</i>) t. y. pastraipos tema ar teiginys pateikiamas pastraipos pabaigoje, po argumentų aptarimo. Gali būti 1 neesminis trūkumas.	2
	Yra tam tikrų teksto rišlumo trūkumų, bet tekstas iš esmės suprantamas ir skaidrus. Pastraipos išdėstytos gana logiška seka. Bent viena dėstymo pastraipa yra argumentavimo tipo, sudaryta pagal dedukcinį arba indukcinį pastraipos modelį.	1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0

3. STILIAUS VERTINIMAS (3 taškai)

Vertinimo aprašas	Taškai
Stilius atitinka rašinio žanrą, išlaikytas stiliaus vientisumas. Platus kalbinių priemonių spektras: turtingas žodynas, abstrakčiosios leksikos vartojimas, sintaksinių konstrukcijų įvairovė. Gali būti 1–2 stiliaus trūkumai.	3
Stilius atitinka rašinio žanrą, tačiau yra stiliaus klaidų. Iš esmės išlaikytas stiliaus vientisumas. Pakankamai turtingas žodynas, vartojama abstrakčioji leksika. Pasitaiko pasikartojančių žodžių ir sintaksinių konstrukcijų. Gali būti 3 stiliaus klaidos ar trūkumai.	2
Stilius tik iš dalies atitinka rašinio žanrą. Nėra stiliaus vientisumo. Beveik nevartojama abstrakčioji leksika, vyrauja buitinė leksika. Pasikartojantys žodžiai ir sintaksinės konstrukcijos. Gali būti 4 stiliaus klaidos ar trūkumai.	1
Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0

4. KALBOS TAISYKLINGUMO VERTINIMAS (9 taškai)

4.1. Gramatikos ir leksikos klaidos	Taškai	4.2. Rašybos klaidos	Taškai	4.3. Skyrybos klaidos	Taškai
0–3	5				
4–6	4				
7–9	3				
10–12	2	0–3	2	0–3	2
13–14	1	4–5	1	4–5	1
15 ir daugiau	0	6 ir daugiau	0	6 ir daugiau	0

PASTABOS.

- Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos ir stiliaus klaidos skaičiuojamos tik 300 žodžių apimties teksto dalyje. Turinys ir teksto struktūra vertinami nuo rašto darbo pradžios iki pabaigos.
- Visas klaidas ir visus trūkumus vertintojas žymi sutartiniais ženklais kandidato atsakymų lapo paraštėse. Sutartiniai ženklai: **ort.** arba **I** – rašybos klaida; **int.** arba **V** – skyrybos klaida; **leks.** – leksikos klaida; **gram.** – gramatikos klaida; **styl.** – stiliaus klaida ar trūkumas; **komp.** – teksto sandaros trūkumas; **ak.** – nelogiškas ar nenuoseklus pastraipos išskyrimas; **spójn.** – teksto rišlumo trūkumai; **fakt.** – faktinė klaida.
- Kalbos taisyklingumo (gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos) ir stiliaus klaidos žymimos paraštėje iki nulio taškų ribos.
- Darbe pasikartojanti ta pati leksikos, gramatikos, rašybos ar skyrybos klaida laikoma viena klaida.
- Trys akies klaidos laikomos viena rašybos klaida.
- Sintaksinės konstrukcijos neišskyrimas arba skyrimas iš vienos pusės laikomas viena skyrybos klaida.
- Jeigu tekste pasikartoja tam tikri rašybos trūkumai, pvz., svetima raidžių grafinė forma, trūksta diakritinių ženklų, jos laikomos viena rašybos klaida visame rašto darbe.
- Jeigu darbo apimtis yra mažesnė negu 300 žodžių, už kiekvienus trūkstamus 25 žodžius atimama po 1 tašką iš kalbos taisyklingumo kriterijaus (žr. lentelę). **Jeigu darbo apimtis yra mažesnė negu 250 žodžių, visas rašto darbas (II egzaminio dalis) yra vertinamas 0 taškų.**

Žodžių skaičius rašto darbe	Atimamų taškų skaičius
299–275	1
274–250	2
Mažiau negu 250 žodžių	Visas darbas vertinamas 0 taškų